

Імплементация вимог IAS 39

«Фінансові інструменти: визнання та оцінка» в ПАТ «Укрсоцбанк»

Accounting & Tax Department

Kiyv, September 2015

Кредити: загальні принципи обліку

Кредити: загальні принципи обліку. Первісне визнання

Під час первісного визнання якогось фінансового активу або фінансового зобов'язання підприємство має оцінювати їх за їхньою справедливою вартістю **плюс витрати на операції**, які безпосередньо стосуються придбання або емісії такого фінансового активу або фінансового зобов'язання (**п.43 МСБО 39**)

Обчислюючи ефективну ставку відсотка, суб'єкт господарювання має **попередньо оцінити грошові потоки**, враховуючи всі умови контракту про фінансовий інструмент... **Обчислення включає всі гонорари та додаткові комісійні збори, сплачені або отримані сторонами контракту**, які є невід'ємною частиною ефективної ставки відсотка, витрати на операції та всі інші премії чи дисконти (**п.9 МСБО 39**)

Організація процесу

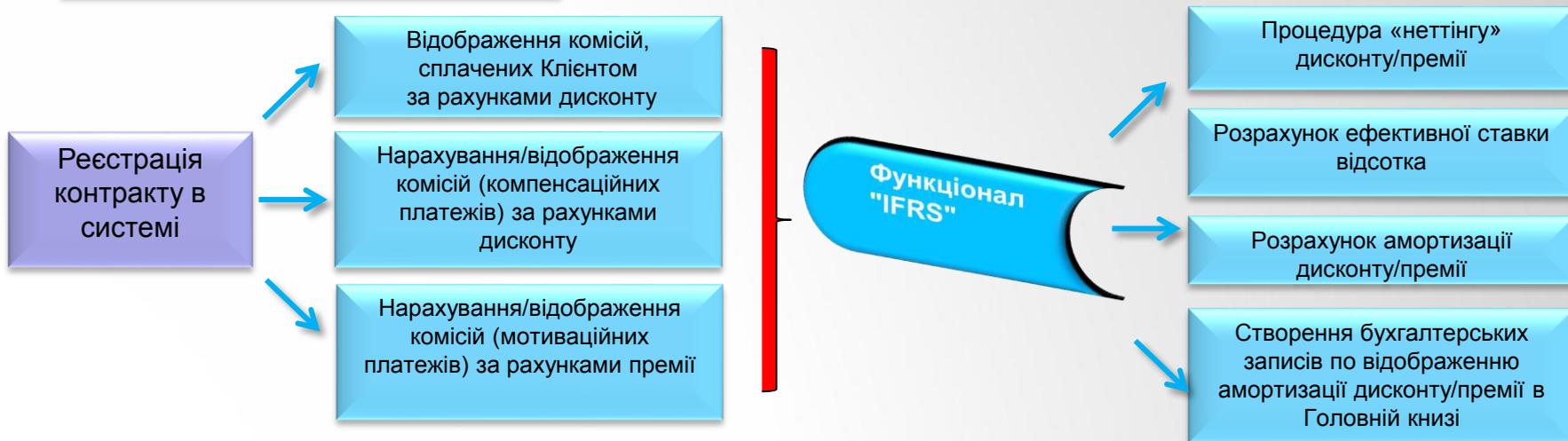
Підготовчий етап:

Інвентаризація тарифів Банку, уніфікація та стандартизація комісій, що застосовуються при видачі кредитів

Інвентаризація Договорів з партнерами Банку (страховими компаніями, автосалонами, забудовниками, тощо) та створення єдиного реєстру Договорів партнерів, щодо нарахування компенсаційних/мотиваційних винагород

Розробка внутрішніх положень, регламентів направлених на досягнення мети – відображення всіх витрат на операцію при створенні фінансового інструменту

Імплементация:

Первісне визнання: розрахунок збитку першого дня

Банк відображає в бухгалтерському обліку прибуток або збиток на суму різниці між справедливою вартістю фінансового активу або фінансового зобов'язання та вартістю договору в кореспонденції з рахунками дисконту (премії), якщо ефективна ставка відсотка за цим інструментом є вищою або нижчою, ніж ринкова (п.1.9 Розділу 1 Інструкції 481)

Справедлива вартість - це оцінка на основі даних ринку, а не оцінка, характерна для суб'єкта господарювання. .. Мета оцінки справедливої вартості... - **визначити ціну, за якою відбувалась б звичайна операція** продажу активу чи передачі зобов'язання між учасниками ринку на дату оцінки за нинішніх ринкових умов (п.2 МСФЗ 13)

Звичайна операція - це операція, яка передбачає відкрите пропонування на ринку протягом періоду до дати оцінки для здійснення маркетингової діяльності, яка є звичайною та звичною для операцій з такими активами або зобов'язаннями; це не вимушена операція (тобто, не примусова ліквідація чи продаж у скрутній ситуації). (додаток А до МСФЗ 13 "Оцінка за справедливою вартістю")

Первісне визнання: розрахунок збитку першого дня

Для визначення ринкової ставки Банк використовує інформацію, яка публікується НБУ, щодо процентних ставок за кредитами /депозитами

4.1.1.8. Процентні ставки за новими кредитами домашнім господарствам¹ у розрізі видів валют і строків погашення (середньозважені ставки в річному обчисленні, %)

Період	Усього	у тому числі						у тому числі											
		у тому числі						у національній валюті						в іноземній валюті					
		овер-драфт	усього без урахування овер-драфту	у тому числі за строками			усього	овер-драфт	усього без урахування овер-драфту	у тому числі за строками			усього	овер-драфт	усього без урахування овер-драфту	у тому числі за строками			
				до 1 року	від 1 року до 5 років ²	більше 5 років				до 1 року	від 1 року до 5 років ²	більше 5 років				до 1 року	від 1 року до 5 років ²	більше 5 років	
2013	27.3	28.6	26.8	25.9	28.5	20.7	27.5	28.6	27.1	26.0	28.7	21.4	12.2	22.5	11.9	13.3	11.1	12.2	
грудень	26.0	26.9	25.7	26.0	26.1	19.6	26.1	26.9	25.9	26.1	26.4	19.9	11.7	15.1	11.7	13.9	11.3	10.2	
2014	26.8	27.3	26.5	27.1	26.8	20.5	26.9	27.3	26.7	27.1	27.0	21.5	12.7	34.9	10.0	12.9	10.0	9.4	
листопад	27.8	26.8	28.3	28.8	30.1	17.1	28.1	26.8	28.8	28.8	30.2	19.8	10.9	42.6	6.9	12.6	10.2	6.5	
грудень	27.9	27.3	28.1	29.2	29.3	17.1	27.9	27.3	28.2	29.2	29.4	17.5	13.3	31.0	9.8	11.4	12.2	9.1	

Банк повинен **одразу** визнати збиток першого дня, якщо ціна угоди відрізняється від справедливої вартості фінансового інструменту. Збиток визнається у випадку, якщо розраховане значення ефективної ставки відсотка є меншим мінімального розміру ринкової ставки (для кредитів) та більшим максимального розміру ринкової ставки (для депозитів)

Організація процесу

Підготовчий етап:

Розробка та затвердження методики визначення ринкової ставки для фінансових інструментів

Створення довідника ринкових ставок для фінансових інструментів

Імплементація:

Реєстрація
контракту в
системі

Функціонал
"IFRS"

Розрахунок ефективної ставки відсотка

Порівняння ефективної ставки з ринковою ставкою,
відповідно до даних Довідника

Розрахунок збитку 1-го дня

Створення бухгалтерських записів по відображенню
збитку 1-го дня в Головній книзі

Розрахунок амортизації

Створення бухгалтерських записів по відображенню
амортизації в Головній книзі

Коригування процентних доходів (IRC)

Відсотковий дохід після визнання зменшення корисності. Після часткового списання фінансового активу або групи подібних фінансових активів унаслідок збитку від зменшення корисності, відсотковий дохід визначають на основі ставки відсотка, застосованої для дисконтування майбутніх грошових потоків з метою оцінювання збитку від зменшення корисності **(КЗ 93 МСБО 39)**

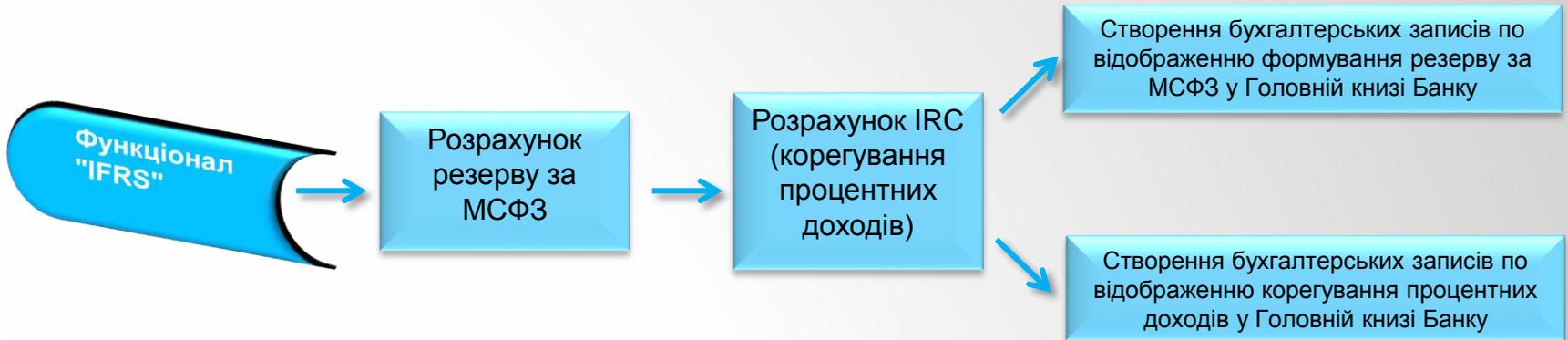
Організація процесу

Підготовчий етап:

Побудова цілісного функціоналу «IFRS», що дозволяє виконувати розрахунок :

- резерву за вимогами МСФЗ;
- коригування процентних доходів (IRC)

Формування бухгалтерських моделей, щодо відображення сум резерву та AIRC

Імплементация:

Формування бухгалтерських моделей щодо відображення IRC та резерву за МСФЗ на балансових рахунках

Створення міграційних Таблиць, щодо розгортання залишків AIRC та резерву за МСФЗ на балансових рахунках з 1.12.15

Реструктуризація

Наприкінці кожного звітного періоду суб'єктові господарювання слід оцінювати, чи є об'єктивне свідчення того, що корисність фінансового активу або групи фінансових активів зменшується. Якщо такі докази існують, слід визначити суму будь-яких збитків від зменшення корисності активів, керуючись параграфом 63...
(п.58 МСБО 39)

Якщо є об'єктивне свідчення того, що відбувся збиток від зменшення корисності позик... то **суму збитку оцінюють** як різницю між балансовою вартістю активу та теперішньою вартістю попередньо оцінених майбутніх грошових потоків, дисконтованих **за первісною ефективною ставкою відсотка** фінансового активу. Балансову вартість активу слід зменшити прямо або застосовуючи рахунок резерву **(п.63 МСБО 39)**

Якщо умови позики... змінюються внаслідок повторних переговорів чи з причин фінансових труднощів позичальника то зменшення корисності оцінюється, виходячи із первісної ефективної ставки відсотка до змінених умов **(КЗ 84 до МСБО 39)**

Організація процесу

Підготовчий етап:

Визначення критеріїв для відбору контрактів за якими відбулась подія «реструктуризація»

Створення довідника ринкових ставок для фінансових інструментів

Імплементація:

«Подія реструктуризація»

Функціонал "IFRS"

Розрахунок ефекту від реструктуризації з використання первісної ECB до дати реструктуризації

Розрахунок ефекту від реструктуризації з використанням ринкової ставки (для контрактів для яких відсутня первісна ефективна ставка)

Створення бухгалтерських записів по відображенню ефекту від реструктуризації в Головній книзі

Розрахунок амортизації ефекту від реструктуризації

Створення бухгалтерських записів по відображенню амортизації ефекту від реструктуризації в Головній книзі

